

Langeweg 19 te Blaricum

rapport 2578

Langeweg 19, Blaricum

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek

W.A. van Breda

Colofon

ADC Rapport 2578

Langeweg 19, Blaricum.

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek

Auteur: W.A. van Breda,

In opdracht van: Verlaan & Bouwstra architecten.

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 26 januari 2011

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

E. Lohof

ISBN 978-94-6064-569-3

ADC ArcheoProjecten

Postbus 1513

3800 BM Amersfoort

Tel 033-299 81 81

Fax 033-299 81 80

Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Doelstelling en vraagstelling	7
3 Methodiek Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	8
3.1 Kader	8
3.2 Methode	8
4 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	8
4.1 Beschrijving en interpretatie booronderzoek	8
5 Conclusies	9
6 Aanbeveling	9
Literatuur	9
Lijst van afbeeldingen en tabellen	9
Bijlage 1 Boorgegevens	12

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Noord-Holland
Gemeente:	Blaricum
Plaats:	Blaricum
Toponiem:	Langeweg 19
Kadastrale gegevens:	Gemeente Blaricum, sectie E, perceel 2278
Kaartblad:	26C
Oppervlakte plangebied	200 m ²
Coördinaten:	145.447/476.217 145.480/476.154 145.426/476.151 145.397/476.176
Bevoegde overheid:	Gemeente Blaricum
Deskundige namens de bevoegde overheid:	onbekend
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	43648
ADC-projectcode:	4121215
Periode van uitvoering:	November 2010
Beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort
Beheer en plaats digitale documentatie:	http://persistent-identifier.nl/?identifier=urn:nbn:nl:ui:13-v4z-kuf

Samenvatting

In opdracht van Verlaan & Bouwstra heeft ADC ArcheoProjecten een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Langeweg 19 in Blaricum. In het plangebied zal ten behoeve van de verbouwing van de bestaande woning een kelder worden aangelegd. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een aanvraag van een bouwvergunning / een Milieu Effect Rapportage (MER) en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Op basis van een in 2010 door M. Tump uitgevoerd bureauonderzoek werd een lage verwachting uitgesproken voor archeologische resten vanaf de steentijd, met uitzondering van eventuele resten uit de (late) Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Teneinde deze verwachting te toetsen werd in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd.

Aan de hand van het uitgevoerde booronderzoek kan geconcludeerd worden dat de bodem grotendeels verstoord is binnen het plangebied.

Gezien de geringe omvang van het plangebied en het feit dat de bodem ter plekke grotendeels omgewerkt is wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	1500 - heden
Middeleeuwen:	450 - 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. - 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	800 - 12 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 - 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	8800 - 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	300.000 - 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding

In opdracht van Verlaan & Bouwstra heeft ADC ArcheoProjecten een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Langeweg 19 in Blaricum. In het plangebied zal ten behoeve van de verbouwing van de bestaande woning een kelder worden aangelegd. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een aanvraag van een bouwvergunning / een Milieu Effect Rapportage (MER) en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het inventariserende veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van de op basis van het eerder uitgevoerde bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting:

Het plangebied is waarschijnlijk gelegen op de of op uitloper van de stuwwal. In ieder geval betreft het een lager gedeelte ervan. Op het hogere gedeelte van de stuwwal zelf zijn veel vondsten gedaan uit het Neolithicum, de Bronstijd en IJzertijd. Er bestaat voor de stuwwal dus een duidelijke verwachting voor archeologische resten vanaf de steentijd tot heden. Het is door de lagere ligging van het plangebied echter onduidelijk of een dergelijke archeologische verwachting ook voor het plangebied geldt. Het zal voor de archeologische resten vanaf de steentijd, met uitzondering van eventuele resten uit de (late) middeleeuwen en nieuwe tijd, eerder gaan om een lagere archeologische verwachting.

Het plangebied is gelegen binnen een AMK terrein waarvoor een hoge archeologische waarde geldt. Het betreft hier de dorpskern van Blaricum, waar archeologische resten uit de late middeleeuwen en later verwacht kunnen worden. Binnen de dorpskern bevinden zich volgens de Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland veel monumentale boerderijen en panden, waaronder de boerderij aan de Langeweg 19. Tot nu toe zijn binnen de dorpskern van Blaricum nog niet veel vondsten uit deze periode gedaan, behalve enkele fragmenten aardewerk uit de nieuwe tijd. Op enkele archeologisch onderzochte locaties binnen de dorpskern bleek de bodem verstoord te zijn.

Al sinds halverwege de 18e eeuw bevindt zich op het perceel een boerderij. Het is door het ontbreken van gedetailleerd kaartmateriaal onduidelijk of er al bebouwing vóór deze bouw aanwezig was op de locatie van de boerderij en zo ja in welke vorm. Eventuele resten zullen zich nog onder het maaiveld kunnen bevinden en zijn dus niet ontdekt tijdens het bouwhistorisch onderzoek.

Vanwege de oorsprong van de dorpskern in de late middeleeuwen is het goed mogelijk dat de huidige boerderij een (eventueel houten) voorganger heeft gehad in de 17e eeuw of eerder.

Bij graafwerkzaamheden in de deel moet dus terdege rekening gehouden worden met de mogelijke aanwezigheid van resten van een (houten) voorganger uit de nieuwe tijd of late middeleeuwen van de huidige boerderij. Het is door middel van het bureauonderzoek niet te bepalen of de bodem hier ter plaatse (diep) verstoord is geraakt. De kans op oudere, prehistorische resten is een stuk kleiner vanwege de ligging op een lager gedeelte van de stuwwal. Het plangebied ligt binnen een niet gekarteerde zone op de bodemkaart. Uit extrapolatie van de omringende gegevens is af te leiden dat de bodem ter plaatse waarschijnlijk bestaat uit een haarpodzolgrond of een hoge zwarte enkeerdgrond.¹

Het inventariserend veldonderzoek vond plaats door middel van een verkennend booronderzoek.

Ten behoeve van het inventariserend veldonderzoek is een plan van aanpak (PvA) opgesteld conform KNA (Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie) specificatie VS01.²

Hierin zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Is er in het plangebied een intact potentieel vondst- en of sporenniveau aanwezig en zo ja, komt dit overeen met het op basis van het bureauonderzoek verwachte niveau?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische waarden niet kunnen worden behouden:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

Het booronderzoek is uitgevoerd op 17-11-2010 door: J. Holl (prospecteur) en W.A. van Breda (prospecteur).

¹ Tump 2010

² Het PvA is opgesteld door W. A. van Breda, prospecteur op 15-11-2010.

3 Methodiek Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

3.1 Kader

De bij het Inventariserend Veldonderzoek toegepaste methoden zijn conform de KNA, versie 3.2 Landbodems, in het bijzonder specificatie VS03 (booronderzoek). Uitgangspunt van het inventariserend veldonderzoek is de gespecificeerde verwachting zoals die is opgesteld in het bureauonderzoek. De strategie voor het veldonderzoek is hierop gebaseerd, alsmede op het voor dit onderzoek opgestelde Plan van Aanpak.

De rapportage is opgesteld conform specificatie VS05.

3.2 Methode

In het plangebied zijn drie grondboringen uitgevoerd met als doel het bepalen van de bodemopbouw en eventuele bodemverstoringen. Dit is de verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek.

Het verkennen van de bodemopbouw gebeurt door de bodemtextuur en, indien relevant, bodemkundige horizonten systematisch te beschrijven. Eventuele afwijkingen van de verwachte bodemopbouw zoals vastgesteld op grond van het bureauonderzoek, en andere niet-natuurlijke bodemkenmerken kunnen er aanleiding toe geven om (delen van) het plangebied als verstoord te beschouwen.

Er zijn drie boringen verspreid over het plangebied uitgevoerd met een 7 cm Edelmanboor tot 30 cm in de ongestoorde ondergrond tot gemiddeld circa 150 cm en maximaal 210 cm onder het maaiveld.

De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens SBB 5.1 van het NITG-TNO waarin ondermeer de standaard classificatie van bodemmonsters volgens NEN5104 wordt gehanteerd.³ De X- en Y-coördinaten zijn bepaald aan de hand van de lokale topografie en ingemeten met behulp van een meetlint. De hoogte van het maaiveld ter plaatse van de boringen is bepaald aan de hand van AHN-beelden.

4 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

4.1 Beschrijving en interpretatie booronderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 2. De boorgegevens worden gepresenteerd in Bijlage 1.

In het plangebied is één lithologisch pakket aangetroffen. Dit pakket bestaat in alle boringen uit matig fijn, kalkloos zand met een zwak tot matig siltige bijmenging.

De natuurlijke ondergrond, oftewel de C-horizont is licht geel van kleur. De top van de C-horizont binnen het plangebied loopt sterk uiteen. In boring 1 ligt de top op een diepte van 190 cm – mv. In boring 2 en 3 ligt dit op 110 respectievelijk 100 cm –mv.

In boring 1 is het zandpakket tot een diepte van 190 cm – mv zwak humeus en bruin van kleur met donkergele vlekken en sporen van baksteen. Dit wordt als een omgewerkt pakket geïnterpreteerd. Hetzelfde geldt voor boring 2 tot een diepte van 70 cm –mv. Hieronder is een bruin gevlekte pakket geel zand aangetroffen. Dit wordt ook als een omgewerkt pakket beschouwd.

In boring 3 is onder een bouwvoor van 40 cm dikte een pakket donkerbruin zand aangetroffen. Dit wordt als een enkeerdgrond geïnterpreteerd.

Aan de hand van het uitgevoerde booronderzoek kan geconcludeerd worden dat de bodem grotendeels verstoord is binnen het plangebied. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een haarpodzolgrond. In één boring een intacte enkeerdgrond aangetroffen.

³ Bosch 2005; Normalisatie-Instituut 1989.

5 Conclusies

De in de Inleiding gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

Is er in het plangebied een intact potentieel vondst- en of sporenniveau aanwezig en zo ja, komt dit overeen met het op basis van het bureauonderzoek verwachte niveau?

Aan de hand van het uitgevoerde booronderzoek kan geconcludeerd worden dat de bodem grotendeels verstoord is binnen het plangebied. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een haarpodzolgrond. In een boring is de profiel van een intacte enkeerdgrond aangetroffen. Gezien de geringe omvang van het plangebied en het feit dat de bodem ter plekke grotendeels omgewerkt is wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.

In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
n.v.t.

Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?
n.v.t.

Indien de eventuele archeologische waarden niet kunnen worden behouden: Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?
n.v.t.

6 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Literatuur

- Bosch, J.H.A.**, 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport, NITG 05-043-A).
- Normalisatie-Instituut, Nederlands**, 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.
- Tump, M.**, 2010: *Blaricum, plangebied Langeweg 19*. Deventer (BAAC rapport V-10.0012).

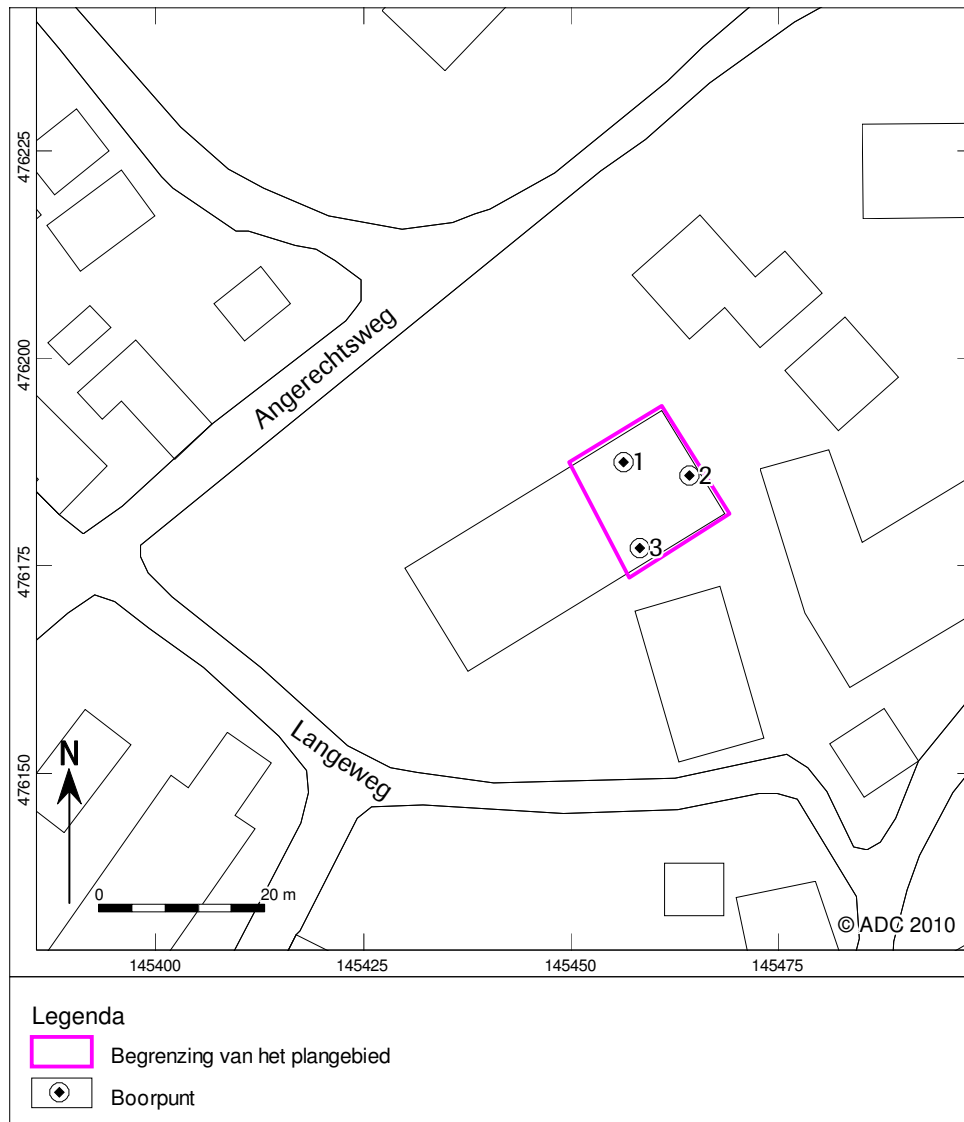
Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied met boorpunten

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Afb. 1 Locatie van het plangebied

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied met boorpunten

Bijlage 1 Boorgegevens

nummer	maareldhoogte (cm)	NAP	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	grondsoort	bijmenging	zandmediaan	kleur	kalkgehalte	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	organische bijmengingen	bodemhorizonten	overig	Lithostratigrafie
1	580		0	190	zand	zwak siltig; zwak humeus; zwak grindig	matig fijn matig fijn	bruin; geel;	kalkloos kalkloos				C-horizont	ongewerkte grond	
2	580		0	70	zand	matig siltig; sterk humeus	matig fijn matig fijn	bruin; licht-geel; licht-; geel;	kalkloos kalkloos				C-horizont	ongewerkte grond; ongewerkte grond, bruine vlekken	
3	580		0	40	zand	matig siltig; matig humeus	matig fijn matig fijn	bruin; donker-; bruin;	kalkloos	spoor baksteen			C-horizont	bouwoor esdek	
			40	100	zand	matig siltig; sterk humeus	matig fijn	licht-; geel;	kalkloos						
			100	130	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-; geel;	kalkloos						